

Qarbi Azərbaycanın Türk-Müsəlman mənşəli əhalisi...

II Dünya müharibəsinin iştirakçıları...

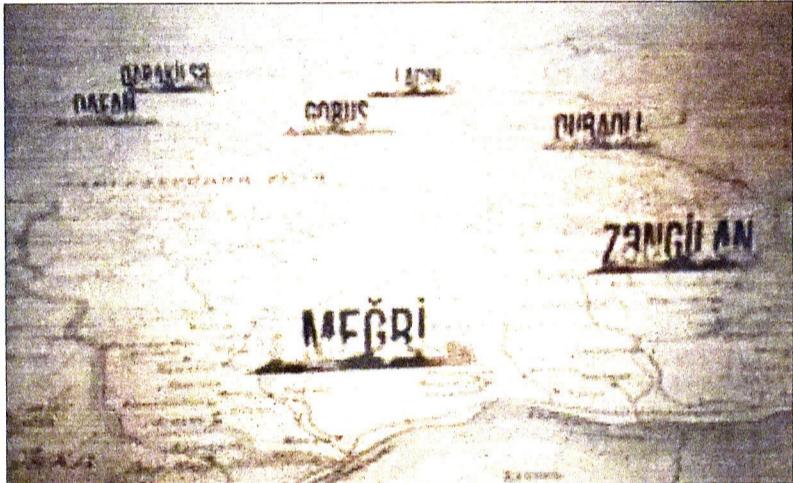
Qarbi Azərbaycanın Şərur-Dərələyəz mahalının kəndləri (bu bölgənin 43 kəndindən yalnız 15 kəndində həyət yaşayır) sırasında II Dünya müharibəsi (eləcə də 1941-1945-ci illərdə) iştirakçılarının doğma ocaqlarından biri də Keşkənd (Paşalı) nahiyyəsinin Təkədağ silsiləsinin, Quzey meşənin ətəklərində yerləşən Qovşud və Didivan dağlıq hövzəsində, Ardaraz çayı (Şərur nahiyyəsi ərazisində Araz çayına soldan qovuşur) sahilində yerləşən Ardaraz kəndləri olub.

Cəmi 70 evi və 500 nəfər əhaliyi olan Qovşud kəndindən müharibəyə 70 nəfər yola salınıb, onlardan 24 nəfəri geri qayıtmayıb.

Hay kilsəsinin məkrli siyasetinə uyğun olaraq Qərbi Azərbaycan ərazisində II dünya müharibəsinin iştirakçıları olmuş Türk-Müsəlman əsillilərinin şərəfinə heç bir xatirə ocağı, abidəsi yaradılmamışdır.

1941-1945-ci illərdə müharibədən geri dönməyən Qovşud kənd sakınları:

- Firidun Ələkbər oğlu Hümmətov, 1 qızı qalıb;
- Ferman Kərim oğlu Xudaverdiyev, 1 oğlu qalıb;
- Abdulla Əkbər oğlu Vəliyev, subay;
- Vəli Şirin oğlu Nəsirov, subay;
- Hüseyn Şirin oğlu Nəsirov, 1 qızı qalıb;
- Salman Şirin oğlu Nəsirov, 2 oğlu, 1 qızı qalıb;
- Sarı Əli oğlu Məmmədov, 1 oğlu, 1 qızı qalıb;
- Ağabəy Əsəd oğlu Məmmədov, 1 oğlu, 1 qızı qalıb;
- Həsən Əsəd oğlu Məmmədov, təzə evlənibmiş;
- Talib Əsəd oğlu Məmmədov, subay (bu ailənin 8 oğlu müharibəyə gedib, yalnız 2- si qayıtbıb);
- Ağayaz Həsən oğlu Məmmədov, 1 oğlu qalıb;
- Əbülfəz Həşim oğlu Məmmədov, subay;
- Heydər Bayramalı oğlu, 1 oğlu qalıb;
- Əli Veli oğlu, uşağı olmayıb;
- Ələkbər Civo oğlu, 1 oğlu qalıb;
- Gəray Davud oğlu, subay;
- Qonsur Məhəmməd (yetim), subay;
- Zal Əli oğlu Məmişov, evli olub;
- İsa Rüstəm oğlu Qırıqov, 2 oğlu qalıb;



- Mahmud Molla Əli oğlu Nama-

zov, 1 oğlu, 1 qızı qalıb;

- Valeh Rəhim oğlu Xudaverdi-

yev, 1 oğlu qalıb;

- Həsən Cəfərqulu oğlu Abba-

sov, 1 oğlu qalıb;

- Ağa Teymur oğlu İsmayılov, 1

oğlu, 1 qızı qalıb;

müharibədən qayıdan Qovşud

kənd sakınları:

- Həsən Hüseyn oğlu Məmişov

- Misirxan Murad oğlu Məmişov

- Elbeyi Tahar oğlu Məmişov

- Alişan Əsəd oğlu Məmmədov

- Nəbi Əsəd oğlu Məmmədov

- Rəsul Əziz oğlu Muradov

- Budaq Əziz oğlu Məmmədov

- Kamil İsmayılov oğlu Məmmədov

- Süleyman Kərim oğlu Xuda-

verdiyev

- Teymur Kəlbəksər oğlu Əsgə-

rov

- Yunus Musa oğlu Fərzəliyev

- Mustafa Cəlil oğlu İsmayılov

- Ağacan Əsədulla oğlu Süley-

manov

- Həbib Əsədulla oğlu Səfərov

- Əli Şafiq oğlu Zülfüqarov

1941- ci ildə Ardaraz kəndinin

60- a qədər evi, 500- dən çox əha-

lisi olub.

Bu kənddən müharibəyə gedən

və qayıtmayanlar:

- Mikayıl Cabbar oğlu Qafarov,

subay;

- Məhəmmədəli Fərhadov, 2

oğlu, 1 qızı qalıb;

- Əziz Məhəmmədəli oğlu Fə-

rhadov, subay;

- Vəzir Paşa oğlu Bayramov, 2

qızı, 1 oğlu qalıb;

- Ferman Abbas oğlu Mehdiyev,

2 oğlu, 1 qızı qalıb;

- Qəzenəfer Abbas oğlu Mehdi-

yev- 1 qızı, 1 oğlu qalıb;

müharibədən qayıdan Ardaraz-

lılar:

- Bəhmən Abbas oğlu Mehdi-

yev- (1894- 1974);

- Vəli Paşa oğlu Bayramov-Saatlı rayonu, Əliabad kəndində yaşayıb, 1923- 2005;

- Cəlal Paşa oğlu Bayramov-Saatlı rayonu, Fətəlikənd kəndində yaşayıb 1925- 2010);

- Musa Paşa oğlu Bayramov-Saatlı rayonu, Əliabad kəndində yaşayıb, 1927- 1994;

- Novruz Soltan oğlu Bayramov-Saatlı rayonu, Əliabad kəndində yaşayıb, 1925- 2000;

- Mirzə İskəndər oğlu Kazımov-Bakı şəhəri, Zabrat qəsəbəsində yaşayıb, 1924- 1995;

- Həmza İskəndər oğlu Kazımov-Saatlı rayonu, Əliabad kəndində yaşayıb, 1926- 1995;

- Oruc Əliyev- Şərur rayonu, Mahmudlu kəndində yaşayıb, 1925- 1990.

R.S. SSRİ Nazirlər Sovetinin 23 dekabr 1947- ci il tarixli 4033 sayılı "Ermenistan SSR- dən kolkozçuların və başqa azərbaycanlı əhalisinin Azərbaycan SSR- in Kür- Araz ovalığına köçürülməsi haqqında" qərarı ilə Qərbi Azərbaycanın 150 min nəfərə qədər zorla deportasiya edilən Türk- Müsəlman əhalisi sırasında Ardaraz kəndinin camaatı da 1949- cu ildə Saatlı rayonunun Əliabad, Fətəlikənd, Dəlləkli- Nərimankənd... kəndlərinə köçürülmüşdür.

**Qismat YUNUSOĞLU,
Bakı Dövlət Universitetinin
müəllimi**

Qeyd: Yazının hazırlanmasında həm də Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz mahalının Qovşud kənd sakini Əli Əkbər oğlu Alahverdiyevin (1927- 2022) və Ardaraz kənd sakini Məcid Hüseyn oğlu Məmmədovun (1936) məlumatlarından istifadə edilmişdir.